

"Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych"

2017-04-27

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie realizuje projekt pt. "Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych", którego celem jest utrzymanie i restytucja kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków i siedlisk, poprzez realizację zadań ukierunkowanych na uzyskanie lepszego stanu ochrony, a także budowanie dobrych partnerskich relacji gwarantujących godzenie interesów i uniknięcie konfliktów

Informacje ogólne

Tytuł projektu: „Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych”

Działanie: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Priorytet II - Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu Działanie 2.4 - Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna

Umowa o dofinansowanie Nr POIS.02.04.00-00-0024/16-00 z dnia 27 października 2016 r.

Całkowita wartość dofinansowania wynosi **2 669 918,00 zł**,

Dofinansowanie UE wynosi **2 269 430,30 zł**,

Czas realizacji: 1 stycznia 2017 roku - 31 grudnia 2020 roku.

Cel projektu: Celem projektu jest utrzymanie i restytucja kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków i siedlisk, poprzez realizację zadań ukierunkowanych na uzyskanie lepszego stanu ochrony, a także budowanie dobrych partnerskich relacji gwarantujących godzenie interesów i uniknięcie konfliktów. Cel ten będzie osiągnięty poprzez cele operacyjne dotyczące poprawy stanu siedlisk otwartych zagrożonych w wyniku sukcesji ekologicznej, restytucji ostatnich w UE gatunków: żmijowca czerwonego i szczytka żółtego, utrzymanie stabilności populacji susła perelkowanego zwiększenie efektywności rozrodczej populacji żółwia błotnego oraz rozpoznanie zasięgu i kierunków migracji, restytucja zanikających siedlisk strzebli błotnej oraz zabezpieczenie największych w woj. kolonii lęgowych nietoperzy oraz rozpoznanie ich strategicznych obszarów żerowania.

Cele operacyjne projektu:

1. Poprawa stanu zachowania wybranych fragmentów półnaturalnych siedlisk otwartych zagrożonych w wyniku sukcesji ekologicznej. Działania będą realizowane na terenie obszarów N2000: Bystrzyca Jakubowicka PLH060096, Posadów PLH060073, Żurawce PLH060029 i Torfowiska Chełmskie PLH060023. Na pierwszym z obszarów zachodzi pilna potrzeba odtworzenia właściwych warunków siedliskowych muraw kserotermicznych zarastających roślinnością drzewiastą i ekspansywną roślinnością zielną. Zagrożona jest występująca tam ważna w skali regionu populacja miłki wiosennej. Zabiegi ochronne w obszarze Posadów służą powiększeniu cennego siedliska muraw poprzez wycinkę płatów zakrzaczeń. Zadanie posiada wartość dodaną, gdyż będzie służyło ochronie dziedzictwa kulturowego - układu średniowiecznego grodziska, a przez to kreowaniu pozytywnego wizerunku sieci Natura 2000 poprzez pogodzenie wymogów ochrony przyrody z interesem lokalnych społeczności. W obszarze Żurawce zabiegi ochronne są prowadzone od 2010 r. i przerwanie ich spowoduje utratę dotychczasowego efektu, jakim jest częściowe przywrócenie i utrzymanie otwartego charakteru cennych muraw kserotermicznych z rzadkimi roślinami, np. *Orchis purpurea*, *O. militaris*, *Gentiana cruciata*, *Muscari comosum*, *Orobanche sp.*. W obszarze Torfowiska Chełmskie konieczne jest zachowanie specyficznej w skali Europy mozaiki zbiorowisk torfowiskowych i kserotermicznych. W wyniku sukcesji znaczna część siedlisk otwartych ulega przekształceniu. Dla zachowania specyfiki przyrodniczej obszaru niezbędne jest usunięcie drzew i krzewów na murawach kserotermicznych, łąkach trzęślicowych i torfowiskach nakredujących.
2. Restytucja ostatnich w UE populacji gatunków muraw kserotermicznych: żmijowca czerwonego i szczytka żółtego. W woj. lubelskim zlokalizowane są jedyne w UE stanowiska żmijowca czerwonego oraz szczytka żółtego. Działania będą prowadzone w obszarach Natura 2000: Posadów PLH060073, Dobużek PLH06000 i Zachodniowolińska Dolina Bugu PLH060035. Ochrona ww. gatunków jest niezwykle ważna dla zachowania bioróżnorodności florystycznej oraz utrzymania unikalnych siedlisk, na których występują. Aktualnie populacja żmijowca jest skrajnie mało liczna, a jej przetrwanie uzależnione jest od zasilania osobnikami pochodzącymi z uprawy ex situ. Inwentaryzacja stanowisk żmijowca (Czumów/Gródek i Dobużek) i szczytka żółtego (Gródek), przeprowadzona przez Ogród Botaniczny UMCS (2015), wykazała 68 osobników żmijowca, łącznie z wsiedlonymi (jednak nadal jest zbyt mała produkcja kwiatostanów i naturalnych siewek) i 576 krzewów szczytka żółtego (w większości na gruntach zagrożonych zniszczeniem, następuje zmniejszenie zajmowanej powierzchni w obrębie murawy). Tak niewielka populacja żmijowca nie zapewnia żywotności i przetrwania tego gatunku. Zagrożeniem dla szczytka żółtego jest zgrupowanie osobników na małej powierzchni (w 3 płatach), dodatkowo narażonej na zniszczenie w wyniku użytkowania rolniczego sąsiednich działek (konieczność zasilenia populacji w celu powiększenia arealu występowania w obrębie murawy kserotermicznej).
3. Utrzymanie dobrego stanu siedlisk oraz poprawa żywotności (stabilności) populacji susła perelkowanego. Zabiegi ochronne prowadzone będą w obszarach Natura 2000: Popówka PLH060016, Gliniska PLH060006, Hubale PLH060008, Susie Wzgórza PLH060019, Wygon Grabowiecki PLH060027, Pastwiska nad Huczwą PLH060014, Świdnik PLH060021. Susle perelkowany jest gatunkiem zagrożonym wyginięciem w skali kraju i UE. Kolonie susła zasiedlają siedliska z niską roślinnością (pastwiska, suche łąki), które wymagają stałych działań ochronnych. Wynika to z niekorzystnej dla gatunku sytuacji w rolnictwie, spowodowanej zaprzestaniem kośno-pastwiskowego użytkowania siedlisk trawiastych.
4. Zwiększenie efektywności rozrodczej populacji żółwia błotnego na stanowiskach w Lasach Sobiborskich. W obszarze Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043 (i w jego otoczeniu) występuje największa w Europie Środkowej populacja żółwia błotnego. Projekty reintrodukcji tego gatunku w Polsce opierają się na zasobach tej populacji. Zachowanie jej w dobrym stanie wymaga zabiegów ochronnych ze względu na duże straty w lęgach oraz ubytek miejsc lęgowych w wyniku sukcesji (Kurek i in. 2014). Zwiększenie sukcesu reprodukcyjnego żółwia realizowane jest przez mechaniczne zabezpieczanie gniazd oraz utrzymywanie właściwego następczenia lęgowisk.
5. Rozpoznanie zasięgu populacji żółwia błotnego oraz potencjalnych kierunków migracji osobników. Wykorzystując nowoczesne metody badawcze (telemetria i e-DNA) planuje się rozpoznanie zasięgu populacji żółwia oraz kierunków migracji osobników (gł. w kierunku N i W), w celu lepszego planowania strategii ochrony gatunku oraz pogodzenia jej z wymogami gospodarki leśnej.
6. Restytucja zanikających siedlisk strzebli błotnej na Lubelszczyźnie. Planowane w projekcie działania dotyczą stanowisk w obszarach Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043 i Jeziora Uściwierskie PLH060009. W ramach projektu podejmowane będą działania mające na celu odtworzenie siedliska strzebli poprzez pogłębienie akwenów, w których ten gatunek występuje.
7. Zabezpieczenie dwóch największych w woj. lubelskim kolonii lęgowych nietoperzy oraz rozpoznanie ich strategicznych obszarów żerowania. Nietoperze przystosowały się do życia w środowisku antropogenicznie przekształconym, ale też z powodu nadmiernej antropopresji narażone są na zanikanie. Na miejsca rozrodu, zimowania lub schronienia wybierają one zwykle obiekty powstałe w wyniku działalności człowieka, co może generować konflikty społeczne. Taka sytuacja występuje w przypadku dwóch największych w woj. lubelskim kolonii rozrodczych noca dużego, dla ochrony którego utworzono obszary N2000: Puławy PLH060055 i Opolo Lubelskie PLH060054. Kolonie te wykorzystują strych domu dziecka w Puławach oraz szkoły średniej w Opolu Lubelskim. Konsekwencją funkcjonowania kolonii jest odkładanie się warstwy guana, co może być uciążliwe dla ludzi ze względu na zapachy i sanitarnych. W celu wyeliminowania konfliktów z użytkownikami obiektów oraz zapewnienia bezpieczeństwa kolonii konieczne są działania służące łagodzeniu negatywnego wpływu na budynki oraz korzystającą z nich młodzież (usuwanie guana, zabezpieczanie folią, wymiana drzwi). W ramach projektu planuje się również uzupełnienie stanu wiedzy o strategicznych terenach żerowiskowych tych kolonii. Pozwoli to na zweryfikowanie wcześniej wyznaczonych obszarów żerowania nietoperzy, stanowiących obszary leśne włączone do sieci Natura 2000 bez przeprowadzenia szczegółowego rozpoznania.